

## Algemene Raad-Weigering verlenen vrijstelling verplichting bij een patroon kantoor te houden

### **BESLISSING**

van de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten inzake het beroep ingesteld door:

mr. A

tegen de beslissing van:

de Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten in het arrondissement B d.d. 16 november 2001, waarbij deze geweigerd heeft vrijstelling te verlenen van de verplichting bij een patroon kantoor te houden (artikel 9b lid 3 Advocatenwet).

### **Verloop van de procedure**

1. Bij brief van 19 oktober 2001 heeft mr. A (hierna: appellant) aan de Raad van Toezicht in het arrondissement B (hierna: Raad van Toezicht) vrijstelling gevraagd van de verplichting om bij een patroon kantoor te houden als bedoeld in artikel 9b lid 3 van de Advocatenwet, onder overlegging van sollicitatiebrieven, een ondernemingsplan en een inventarislijst van zijn juridische bibliotheek. Als buitenpatroon wil optreden mr. C van D Advocaten te B.
2. Bij besluit van 16 november 2001 heeft de Raad van Toezicht het verzoek van appellant – zonder hem te horen – afgewezen.
3. Bij beroepschrift van 8 december 2001 is appellant in beroep gekomen bij de Algemene Raad.
4. De Algemene Raad heeft belanghebbenden conform artikel 7:16 Awb in de

gelegenheid gesteld te worden gehoord. Bij brieven van 23 januari 2002 zijn appellant, mr. C en de Raad van Toezicht opgeroepen voor de hoorzitting en is conform artikel 7:18 lid 1 Awb een termijn van tien dagen voor de hoorzitting gegund voor het indienen van nadere stukken. Van laatstgenoemde mogelijkheid is door geen der belanghebbenden gebruik gemaakt.

5. De openbare hoorzitting bij de Algemene Raad heeft op 11 februari 2002 plaatsgevonden. Mr. C heeft op 29 januari jl. telefonisch laten weten absoluut verhinderd te zijn en zich door kantoorgenoot mr. E te zullen laten vertegenwoordigen. Bij de hoorzitting waren aanwezig appellant, mr. E, de Raad van Toezicht (secretaris mr. F), de aan de voet van deze beslissing vermelde leden van de Algemene Raad, mr. J.M.C. ten Hoope (juridische zaken bureau Nederlandse Orde) en mr. M. Duyser, secretaris. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt, dat gelijktijdig met deze beslissing aan belanghebbenden wordt toegezonden.

6. De Algemene Raad heeft kennis genomen van alle op de zaak betrekking hebbende stukken.

### **Standpunt van de Raad van Toezicht**

7. Bij zijn beslissing tot weigering van de vrijstelling heeft de Raad van Toezicht zich gebaseerd op het volgende:

- Appellant heeft onvoldoende aangetoond dat hij voldaan heeft aan de “zoekplicht” als bedoeld in artikel 7 van de Stageverordening 1988 en artikel 2 van het Stage- en opleidingsreglement in het arrondissement B 2000, nu de overgelegde sollicitatiebrieven “uitermate gedateerd zijn” (vijf uit 1996, twee uit 1997 en twee uit 2000);
- Appellant is niet voornemens kantoor te gaan houden in de gemeente waar beoogd buitenpatroon mr. C kantoor houdt;
- Appellant is niet werkzaam en is ook niet voornemens werkzaam te zijn in een kantoorcombinatie of enige andere samenwerkingsvorm, zoals toegelaten in de Samenwerkingsverordening, en bedoeld in artikel 2 van het Stagereglement;

Gelet op deze overwegingen ziet de Raad van Toezicht op dit moment geen aanleiding om over te gaan tot een (verdere) inhoudelijke beoordeling.

### **Standpunt van appellant**

8. Appellant brengt in de gronden van zijn beroepschrift het volgende naar voren:

- Met zijn standpunt ten aanzien van het “uitermate gedateerd zijn” van de sollicitatiebrieven geeft de Raad van Toezicht een interpretatie die geen steun vindt in het eigen Stagereglement, artikel 2.2., dat spreekt over een periode van ten minste zes maanden (....) serieus getracht te hebben een patroon te vinden bij wie de stagiaire kantoor kan houden (....);
- Onduidelijk is in dit verband wat bedoeld wordt met “naar een grote verscheidenheid van potentiële patronen” (artikel 2.3. Stagereglement);
- Er is sprake van bijzondere omstandigheden: appellant voert al acht jaar een eigen juridische praktijk te G, is 43 jaar, heeft een gezin en heeft over vele jaren vele sollicitatiebrieven gestuurd, waarop hij meestal niet eens antwoord kreeg. In augustus 2000 heeft hij in het Advocatenblad een advertentie geplaatst, waarin hij samenwerking zocht met een advocatenkantoor. Daarop kreeg hij verschillende reacties, alle buiten zijn eigen arrondissement;
- De voorwaarde van de Raad van Toezicht dat appellant in dezelfde gemeente als zijn beoogd buitenpatroon kantoor zou moeten houden miskent artikel 2.10 van het eigen Stagereglement dat spreekt over “dezelfde gemeente” “of in de directe nabijheid van dat kantoor” van de buitenpatroon. Appellant voldoet aan laatstgenoemde eis omdat de afstand tussen zijn kantoor te G en dat van mr. C in B slechts 15 minuten is per fiets, los van alle communicatiemogelijkheden per e-mail, fax en telefoon;
- Ten aanzien van het “niet werkzaam zijn in een kantoorcombinatie of enige andere samenwerkingsvorm” betoogt appellant dat deze eis volgens de bestuursrechter genuanceerd moet worden toegepast in geval sprake is van het (langdurig) voeren van een eigen juridische adviespraktijk;
- De besluitvorming door de Raad van Toezicht is onvolledig geweest doordat appellant niet is gehoord en het verzoek uitsluitend op papier “met strikte toepassing van de theorie” is afgedaan.

### **Beoordeling van het beroep**

#### **Ontvankelijkheid**

9. Het beroepschrift d.d. 8 december 2001 is (naar moet worden aangenomen) op 10 december 2001 ontvangen door de Algemene Raad. Door een misverstand is het beroepschrift geretourneerd en uiteindelijk op 15 januari 2002 (ten tweede male) door de Algemene Raad ontvangen via de Raad van Toezicht H. Het beroep is ontvankelijk

nu het conform de artikelen 6:7, 6:8 lid 1, 3:41 en 6:9 Awb is ingediend binnen zes weken na de verzending op 16 november 2001 van het bestreden besluit.

10. Op grond van artikel 9b lid 5 van de Advocatenwet staat tegen de weigering van de vrijstelling van de verplichting om kantoor te houden bij een patroon als bedoeld in artikel 9b lid 3 van de Advocatenwet, administratief beroep open bij de Algemene Raad.

#### Ten gronde

11. Appellant heeft als bezwaar opgeworpen dat hij door de Raad van Toezicht niet gehoord is op zijn verzoek tot vrijstelling en dat de besluitvorming daarom onvolledig is geweest. De Algemene Raad meent dat aan dit bezwaar in voldoende mate tegemoet is gekomen doordat appellant in dit beroep bij de Algemene Raad zowel mondeling als schriftelijk uitvoerig de gelegenheid heeft gehad om zijn vrijstellingsverzoek toe te lichten. De door appellant naar voren gebrachte informatie en gezichtspunten zijn door de Algemene Raad in volle omvang betrokken bij zijn beoordeling van dit administratief beroep.

12. Het uitgangspunt van de Advocatenwet, artikel 9b lid 1, is dat een beginnend advocaat vanuit het belang van een zo goed mogelijke opleiding en begeleiding tot advocaat de eerste drie jaar zijn praktijk uitoefent op het kantoor van zijn patroon. Het derde lid van artikel 9b vormt daarop de uitzondering en geeft de Raad van Toezicht de bevoegdheid om vrijstelling te verlenen van de verplichting van de stagiaire om bij een patroon kantoor te houden onder de voorwaarde dat een behoorlijke praktijkuitoefening, waaronder de financiering van de praktijk en de dekking van het risico van de beroepsaansprakelijkheid van de stagiaire, overeenkomstig de daaromtrent gestelde voorschriften bij of krachtens deze wet verzekerd is. In dit verband bepaalt artikel 7 van de Stageverordening 1988 dat de Raad van Toezicht mag verlangen dat de stagiaire zich voldoende inspent om een patroon te vinden bij wie hij kantoor kan houden - de zogenaamde zoekplicht - alvorens hem in aanmerking te laten komen voor een vrijstelling van de verplichting om bij de patroon kantoor te houden. Deze zoekplicht is ook neergelegd in de artikelen 2.2 en 2.3 van het Stagereglement in het arrondissement B d.d. 30 november 1999, inwerkinggetreden op 1 juli 2000 (hierna: Stagereglement B), dat van toepassing was ten tijde van het bestreden besluit.

13. In zijn aanbeveling van 20 januari 1997 betreffende de Opleiding en Stage heeft de Algemene Raad op basis van de betreffende bepalingen van de Advocatenwet en Stageverordening, de voorwaarden beschreven waaraan het binnen- of buitenpatronaat van de stagiaire moet voldoen. In het schema dat onderdeel uitmaakt van deze aanbeveling is een onderscheid gemaakt tussen stagiaires met drie jaren of meer relevante juridische ervaring (categorie A) en stagiaires met minder dan drie jaren juridische ervaring (categorie B). Daarnaast onderscheidt het schema de “bijzondere gevallen” (categorie C). Voor deze drie categorieën gelden deels verschillende vereisten. Een belangrijk verschil is dat voor categorie A onder omstandigheden geen zoekplicht geldt mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden, en dat voor de categorieën B en C onverkort de zoekplicht geldt. De aanbeveling met schema geven de hoofdlijnen weer van het beleid van de Algemene Raad inzake de (buiten)stage.

14. Appellant heeft onweersproken gesteld dat hij sinds juli 1994 te G - beginnend met een dag per week - een eigen juridisch advieskantoor heeft opgebouwd waarin hij een met name civiele praktijk voert, met accent op de reisbranche. Daaraan voorafgaand is appellant vanaf juni 1990 bedrijfsjurist geweest bij reisorganisatie Z, welke functie hij tot augustus 1996 partime gecombineerd heeft met zijn juridisch advieskantoor. Getoetst aan bovengenoemde aanbeveling van de Algemene Raad valt appellant naar het oordeel van de Algemene Raad in categorie A, dat wil zeggen een stagiaire met drie of meer jaren juridische ervaring.

15. Ten aanzien van de zoekplicht overweegt de Algemene Raad het volgende. Artikel 2.2. van het Stagereglement B bepaalt dat de stagiaire gedurende ten minste zes maanden, welke periode niet eerder kan aanvangen dan het tijdstip waarop de stagiaire de bevoegdheid heeft om inschrijving als advocaat te verzoeken, tevergeefs serieus getracht moet hebben een patroon te vinden. In artikel 2.3. van het Stagereglement zijn de eisen aan de zoekplicht verder vorm gegeven (opzet sollicitatiebrief, grote verscheidenheid aan potentiële patroons, in meerdere arrondissementen, gevolg geven aan uitnodigingen). Naar het oordeel van de Algemene Raad brengt een redelijke interpretatie van artikel 2.2. en 2.3. mee dat van de verzoeker om vrijstelling gevraagd mag worden dat hij gedurende ten minste zes maanden in de periode voorafgaand aan het verzoek tot vrijstelling via intensieve, gerichte sollicitatieactiviteiten in meerdere arrondissementen naar een gewone (binnen)stageplaats heeft gezocht. Deze interpretatie sluit aan bij hetgeen de Raad van Toezicht daarover heeft opgemerkt tijdens de hoorzitting bij de Algemene Raad, en is in overeenstemming met het beleid dat landelijk gevoerd wordt op dit punt.

16. Uit de stukken en hetgeen besproken is tijdens de hoorzitting bij de Algemene Raad blijkt dat appellant de afgelopen jaren een aantal sollicitaties heeft verricht bij verschillende kantoren om een stageplaats te vinden bij een patroon op kantoor: vier tot vijf sollicitaties in 1996, twee in 1997 en twee in 2000. Appellant zegt nog meer sollicitaties te hebben verricht, maar heeft dit verder niet onderbouwd met stukken. Desgevraagd heeft appellant de Algemene Raad tijdens de hoorzitting geantwoord in 2000 niet meer dan twee sollicitaties en in 2001 geen enkele sollicitatie te hebben verricht.

Appellant stelt dat het voor hem – met name gegeven zijn juridische advieskantoor - niet eenvoudig is een stageplaats te vinden bij een patroon op kantoor.

17. De Algemene Raad is van oordeel dat, met name gelet op het feit dat appellant in de – op de arbeidsmarkt voor advocaat-stagiaires zeker niet ongunstige - periode 2000 en 2001 nauwelijks of niet gesolliciteerd heeft, niet kan worden aangenomen dat appellant aan de zoekplicht als hierboven omschreven heeft voldaan. De in 1999 of eerder door appellant verrichte sollicitaties – waarvan alleen bovenvermelden uit 1996 en 1997 met stukken zijn gestaafd – hebben te lang geleden plaatsgevonden om nog in redelijkheid mee te kunnen wegen bij de beoordeling of appellant aan zijn zoekplicht heeft voldaan.

18. Bij een werkervaring van drie of meer jaren kan onder omstandigheden aan de zoekplicht worden voorbijgegaan mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden. Over die omstandigheden merkt de Algemene Raad het volgende op. De Algemene Raad meent dat het feit dat appellant als zelfstandige een juridische adviespraktijk voert, waarbij hij geen werknemers in vaste dienst heeft voor wie hij verantwoordelijkheid draagt, het mogelijk wel lastiger maakt voor appellant om een binnenstageplaats te vinden (of te aanvaarden), maar dat het succesvol verwerven van een binnenstageplaats geenszins uitgesloten kan worden geacht, mede gelet op genoemde arbeidsmarkt voor advocaat-stagiaires van de afgelopen jaren. Dit brengt de Algemene Raad tot het oordeel dat appellant vanwege zijn juridisch adviesbureau niet (zonder meer) verschoond is van de zoekplicht.

19. Ten aanzien van de voorwaarden waaronder appellant niet gehouden zou kunnen zijn aan de zoekplicht overweegt de Algemene Raad het volgende. De belangrijkste voorwaarde is dat de buitenstagiaire samenwerkt met een advocaat met een stageverklaring of een jurist met meer dan vijf jaar juridische ervaring, het zogenoemde

samenwerkings- of warme nestvereiste. Dit vereiste is neergelegd in de aanbeveling van de Algemene Raad. Het Stagereglement B bepaalt in dit verband in artikel 2.8. betreffende het buitenpatronaat: “De stagiaire dient werkzaam te zijn in een kantoorcombinatie of enige andere samenwerkingsvorm, zoals toegelaten in de Verordening”. Doel van deze voorwaarde is het waarborgen - vanuit het belang van een goede opleiding en begeleiding en een behoorlijke praktijkuitoefening als bedoeld in artikel 9b leden 1 en 3 Advocatenwet - van een zo goed mogelijke opleidings situatie op de werkplek. Dit is van belang nu het buitenpatronaat veel minder goede waarborgen biedt voor genoemde belangen dan het binnenpatronaat.

20. Vaststaat dat appellant op dit moment niet samenwerkt met een advocaat met stageverklaring of een jurist met minimaal vijf jaar juridische ervaring. Appellant stelt dat de samenwerkingseis in zijn geval, vanwege zijn juridische werkervaring, niet van toepassing is en beroept zich daarbij op een uitspraak van de Rechtbank sector Bestuursrecht. De Algemene Raad gaat er vanuit dat appellant het oog heeft op de uitspraak van 27 januari 1998, besproken in het Advocatenblad van 3 april 1998 en gepubliceerd op de Ordewebsite ([www.advocatenorde.nl](http://www.advocatenorde.nl)). In die uitspraak heeft de Rechtbank het beleid ten aanzien van het mentorschap op de werkplek bij een buitenstage (de jurist of de advocaat met stageverklaring) op zich niet in strijd geacht met een redelijke beleidsbepaling, maar geoordeeld dat daarop in dat geval vanwege de specifieke werkervaring een uitzondering moest worden aangenomen.

21. De Algemene Raad merkt op – los van de vraag of de werkervaring van appellant vergelijkbaar is – dat het essentiële verschil tussen de aangehaalde uitspraak en de situatie van appellant is dat in de eerstgenoemde situatie voldaan was aan de zoekplicht, terwijl dat bij appellant niet het geval is. De Algemene Raad meent – onder verwijzing naar zijn aanbeveling - dat dit verschil rechtvaardigt dat in het geval van appellant vastgehouden wordt aan het samenwerkingsvereiste.

22. De Algemene Raad is van oordeel dat nu noch aan de zoekplicht, noch aan het samenwerkingsvereiste is voldaan en er niet anderszins gebleken is van bijzondere omstandigheden, sprake is van onvoldoende waarborgen voor een goede opleiding en begeleiding en een behoorlijke praktijkuitoefening en dat appellant de verzochte vrijstelling daarom niet kan worden verleend.

23. Ten overvloede overweegt de Algemene Raad ten aanzien van de tweede grond onder de bestreden beslissing - betreffende de afstand tussen de kantoren van appellant en zijn beoogd buitenpatroon - het volgende. Artikel 2.10. van het Stagereglement B bepaalt: "Het kantoor van de stagiaire dient gevestigd te zijn in de gemeente waarin de buitenpatroon kantoor houdt, of in de directe nabijheid van dat kantoor." De Algemene Raad is het met appellant eens dat de Raad van Toezicht ten onrechte geen acht heeft geslagen op het tweede deel van dit artikel door bij zijn afwijzing te overwegen dat appellant en zijn beoogd buitenpatroon mr. C in twee verschillende plaatsen gevestigd zijn. De Algemene Raad merkt op dat voor het buitenpatronaat over het algemeen als eis geldt dat de kantoren van patroon en stagiaire binnen een arrondissement maximaal 15 kilometer van elkaar verwijderd zijn en dat sprake is van een goede bereikbaarheid (schema bij aanbeveling Algemene Raad). De Algemene Raad sluit niet uit dat de kantoren van appellant en mr. C, hoewel gevestigd in twee verschillende plaatsen, B en G, in voldoende mate in elkaars "directe nabijheid" liggen, danwel een voldoende goede bereikbaarheid hebben, indien juist is, zoals door appellant gesteld, dat de reisduur tussen beide kantoren 15 minuten bedraagt per fiets. Deze overweging kan echter niet tot een ander oordeel over de gegrondheid van het beroep van appellant leiden.

## **BESLISSING**

De Algemene Raad verklaart het beroep van mr. A ongegrond.

Aldus gedaan te 's-Gravenhage op 17 april 2002 door mrs. M.W. Guensberg, A.S. Fransen van de Putte, J.H.M. Nijhuis, A. Gerritsen-Bosselaar en W.K. van Duren, in aanwezigheid van mr. M. Duyser, secretaris.

M.W. Guensberg  
algemeen deken

M. Duyser  
secretaris

Tegen dit besluit kunnen belanghebbenden binnen zes weken na de datum van verzending beroep instellen bij de Arrondissementsrechtbank te B, sector bestuursrecht.